

Document de poziție publică

Centre rezidențiale pentru adulți cu dizabilități din comunitate

Acest document a fost elaborat de echipa de specialiști din cadrul proiectului „ACCESS HUB – Creșterea cetățeniei active pentru persoanele cu dizabilități”. Proiectul este derulat de Fundația Serviciilor Sociale Bethany, în parteneriat cu ANCAAR – filiala Iași, cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021.

Documentul reflectă aspecte reale din viața copiilor și tinerilor cu dizabilități, beneficiari ai proiectului ACCESS HUB – Creșterea cetățeniei active pentru persoanele cu dizabilități”, mărturii ale părinților în sesiunile de lucru precum și soluții identificate în întâlnirile consultative cu autoritățile locale, desfășurate în cadrul proiectului.

Proiect derulat de

Cuprins

Introducere

Definiții

Context

Statistică

Argumentare

Acțiuni ale ANCAAR Iași care contribuie la incluziunea persoanelor adulte cu dizabilități

Viziunea noastră

Apel la acțiune

Bibliografie

Proiect derulat de

Introducere

Definiții

Prin elaborarea prezentului document de poziție publică dorim să atragem atenția asupra faptului că accesul la piața muncii trebuie să fie unul egal și echitabil pentru toate persoanele, indiferent de mediul de proveniență, de etnie sau de dizabilitate.

Dorim să aducem în atenția decidenților urgența aplicării unor măsuri concrete care să sprijine principiile cheie care reflectă elementele politicilor referitoare la inserția pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități, respectiv - acces egal la piața muncii, respectarea dreptului persoanelor cu dizabilități de a trăi independent prin asigurarea unei locuințe, accesibilizarea spațiilor publice și a spațiilor de muncă, facilitarea de cursuri de formare adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități, sprijin/acompaniere în identificarea unui loc de muncă și în realizarea sarcinilor de lucru, măsuri ce vor contribui la formarea unui cadru eficient pentru adoptarea de politici de ocupare a forței de muncă sustenabile și incluzive.

„Sistemele rezidențiale actuale funcționează ca „soluție” pentru restul vieții pentru rezidenți, ca o opțiune finală, atunci când nu mai sunt alternative care le-ar permite să rămână în comunitate” (conf. Raportului de diagnoză complexă a situației instituțiilor rezidențiale publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități, oct.2021,p.67). Riscul segregării și a instituționalizării persoanelor adulte cu dizabilități, este accentuat de lipsa accesului la resurse financiare și materiale, la servicii specifice dizabilității- mai ales în rândul familiilor din mediul rural- precum și lipsa serviciilor destinate persoanelor din mediul rural, ceea ce conduce la izolare fizică și socială a persoanelor adulte cu dizabilități cu consecințe grave asupra **pierderii autonomiei individuale**, a oportunităților și serviciilor și, ulterior, la clasificarea acestora ca fiind persoane inapte de muncă și instituționalizare.

Din perspectiva Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027 **viața independentă presupune autonomie, dreptul la alegere, dreptul de a lua decizii cu privire la propria viață și la relația cu ceilalți; presupune totodată a trăi în comunitate și a apela la toate serviciile acesteia, a participa activ la acțiunile de interes general și a primi sprijin pentru aceasta.**

Tot astfel, **dreptul de a fi integrat în comunitate se leagă de principiul integrării și participării depline și efective în cadrul societății. El implică a trăi o viață socială deplină și a avea acces la toate serviciile de sprijin oferite persoanelor cu dizabilități pentru a le permite să fie pe deplin integrate și să participe în toate sferile vieții sociale.**

Un mediu adaptat corespunzător la particularitățile unei persoane cu dizabilități îi poate crea acesteia contextul pentru a-și dezvolta autonomia și independența, oferindu-i o calitate a vieții corespunzătoare. Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027 definește **barierele sau obstacolele** ca fiind factori din mediul unei persoane care, prin absență sau prezență, limitează funcționarea și creează dizabilitatea. **Posibilele bariere** pot fi mediul fizic inaccesibil, lipsa unor tehnologii și dispozitive asistive, **atitudinile negative ale oamenilor față de dizabilitate**, precum și serviciile, sistemele și **politicile care, fie nu există, fie ridică obstacole în calea implicării persoanelor cu o problemă de sănătate.**

Proiect derulat de

În acest context, **incluziunea socio-profesională** a persoanelor cu dizabilități a devenit o prioritate, în lucrarea sa, prof. Alois Gherguț făcând referire la „*schimbarea atitudinilor și practicilor din partea indivizilor, instituțiilor și organizațiilor, astfel încât toate persoanele, inclusiv cele percepute ca fiind „diferite” din cauza unor deficiențe, a apartenenței etnice, condițiilor socio-economice de viață etc., să poată contribui și participa în mod egal la viața și cultura comunității*”.

În România, lipsa oportunităților create în favoarea tinerilor și adulților cu dizabilități de a accede la un loc de muncă și de a se integra în mod efectiv în societate este una reală .

Context

Funcționarea Centrelor de integrare pentru terapie ocupațională, existente în România, nu este reglementată de legislația specifică, respectiv nu pot fi licențiate ca centre rezidențiale care oferă tipuri de servicii specifice rezidenților lor (Raport de diagnoză complexă a situației instituțiilor rezidențiale publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități, oct.2021, p.21, [Livrabil A-1.2-Cerere-rambursare RO.pdf \(gov.ro\)](#))

Aceasta deoarece admiterea unei persoane cu dizabilități într-un centru rezidențial (servicii sociale în care persoana este găzduită cel puțin 24 de ore), se face în cazul în care acesteia nu i se pot asigura servicii la domiciliu (de către familie) sau în comunitate.

Beneficiarii potențiali ai Documentului de poziție sunt însă tinerii și adulții cu dizabilități cu o situație materială precară, din familii sau din centre rezidențiale, care vor să obțină o formare profesională, un loc de muncă indiferent de zona geografică, o locuință și independența socială.

Contextul legislativ arată că la 26 septembrie 2007, România a semnat *Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități*, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, convenție ratificată de țara noastră prin Legea 221/2010.

Potrivit Convenției, persoanele cu dizabilități trebuie să se bucure de aceleași drepturi ale omului ca orice altă persoană și trebuie să primească aceleași oportunități pentru a putea participa deplin, ca parteneri cu rol egal, în toate domeniile vieții. Ralierea României la standardele internaționale și la principiile de integrare a persoanelor cu dizabilități în societate este un proces în curs de implementare. Strategiile naționale adoptate până în prezent (O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități 2016-2020), deși conțin soluții practice la neajunsurile din sistem, nu au fost în mod real aplicate și nu în totalitate. Acesta este motivul pentru care, autoritățile centrale au elaborat Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027 având ca și obiectiv specific **”de a face funcțional în România mecanismul de coordonare a implementării Convenției”**.

Legislația națională specifică – Legea 448/2006 privind drepturile persoanelor cu dizabilități reglementează două tipuri de centre: cele de zi, în care persoane cu dizabilități pot beneficia de servicii fără cazare, și cele rezidențiale, cu cazare. În mod clar, pentru a accesa serviciile de formare profesională oferite prin unele centre de zi, beneficiarul trebuie să locuiască în aria geografică apropiată acestora. În privința centrelor rezidențiale, art. 51 din Legea 448/2006 arată că ele pot fi și centre pentru o viață independentă. Or, pe întreg teritoriul României, există 10 astfel de centre rezidențiale. Reamintindu-ne că accesul în centrele rezidențiale este permis doar persoanelor care nu mai au sprijinul familiei (abandonați sau cu aparținători decedați), vom constata că asistăm la

Proiect derulat de

excluderea persoanelor cu dizabilități care provin din familii, de la oportunitatea de a accede la cursuri de formare profesională. Aceasta deoarece în România, ANPDPCA a raportat la finalul anului 2021, un număr de 865.573 de cazuri de persoane cu dizabilități din care 848.966 neinstituționalizate (**care locuiesc în familii**) și doar 16.607 instituționalizate. Astfel, legislația națională privind centrele rezidențiale, neagă accesul unui număr impresionant de persoane cu dizabilități la servicii de formare profesională și vine în contradicție cu principiile și reglementările internaționale însușite și ratificate de țara noastră.

Conform Buletinului statistic din 31 decembrie 2021 al ANPDPCA, în județul Iași există un număr total de adulți și copii cu dizabilități de 30.389 persoane.

Dintre acestea:

- 26.181 de persoane adulte cu dizabilități din județul Iași sunt neinstituționalizate, fiind asistate în familie;
- 3.553 de copii cu dizabilități sunt asistați în familie;
- **655 adulți cu dizabilități sunt instituționalizați;**
- 0 copii cu dizabilități instituționalizați.

La nivel de țară, sunt doar 10 centre de pregătire pentru viață independentă și un singur centru cu profil ocupațional (potrivit aceluiași Buletinul statistic ANPDPCA).

Context social: Societatea românească este în continuare influențată de idei preconcepute privind persoanele cu dizabilități. Marea majoritate a populației preferă să ignore această categorie, alegând să nu ia nici o atitudine. Sprijinul din partea autorităților centrale în sensul formării opiniei publice înspre integrarea persoanelor cu dizabilități în societate, nu vine suficient de convingător și nu este de natură să modifice concepția colectivă. Aceasta cu atât mai mult la sate, în mediul rural.

Desigur, statul și societatea au obligația să investească în formarea profesională a individului, pentru ca în urma finanțării, acesta să poată avea o viață independentă și să contribuie la rândul său la dezvoltarea societății civile. Este temelia pe care se bazează o societate civilă democratică, investiția în educație și formare fiind esențială pentru dezvoltarea unui stat.

Analizând accesul la școlarizare, vedem însă că în sistemul de învățământ actual, tinerii cu dizabilități sunt excluși din educația de masă. Factorii primari responsabili de această excludere sau discriminare sunt chiar cei care ar trebui să contribuie la integrarea școlară: lipsa accesibilizării, lipsa aplicării metodologiei de predare specifice, lipsa profesorilor de sprijin. De cele mai multe ori, copiii și tinerii cu deficiențe sunt marginalizați chiar de personalul didactic din școlile de masă, un personal nepregătit în a oferi sprijinul necesar elevilor cu CES. Educația în sprijinul incluziunii trebuie să plece de la cadrele didactice care să insuflă aceste principii elevilor din școlile de masă, pentru ca la rândul lor aceștia să modifice opinia societății civile în sensul incluziunii.

Pornind la drum cu o anumită dizabilitate, poate fizică, poate vizuală, poate mentală sau de orice altă natură, realitatea excluderii încă din primii ani de școală, știrbește și mai mult gradul de autosuficiență, fiind un factor declanșator al lipsei stimei de sine, o prăpastie între cei "normali" și cei cu dizabilități, piedica înspre integrarea socială și integrarea ulterioară în muncă. Pentru că societatea civilă suntem noi toți, grija pe care trebuie să o purtăm unul față de celălalt trebuie să fie aceeași, prin crearea

Proiect derulat de

acelorași oportunități de dezvoltare tuturor. În prezent însă, tinerii cu dizabilități nu pot obține pregătirea necesară în scopul dobândirii unui grad de independență în viața de adult.

Treptat, nivelul de cunoaștere și de educație scade, până în momentul în care persoana cu dizabilități, îngrijită și astfel dependentă de familie, începe să se acomodeze cu acest statu quo, nu mai caută o altă alternativă, deprimat și frustrat, mulțumindu-se cu această situație – să o numim de dependență – fără a mai încerca să o depășească. Putem oare să învinovățim această persoană când ceea ce a devenit este chiar produsul a ceea ce i s-a oferit, ce am oferit noi toți, ca societate? Învinși de un sistem care nu îi ajută, cu greu persoanele cu dizabilități mai pot avea încredere în viitor, mai pot avea aspirații, transformându-se de cele mai multe ori în tinerii/ adulții cu dizabilități fără capacitate de muncă, îngrijiți și susținuți de familie și de societate.

În mediul urban, accesul la cursuri de formare și la educație în general pentru copiii și tinerii cu dizabilități este precar dar putem afirma că în mică măsură, oportunitățile există. La sate pe de altă parte, aceste servicii sunt inexistente. Tinerii cu dizabilități de la sate și care posedă capacitate de muncă nu pot fi integrați pe piața de muncă din mediul urban, principalele cauze fiind lipsa de formare profesională, distanța geografică, fonduri insuficiente. Ei sunt forțați de aceste împrejurări și factori (pe care putem să le numim obstacole și bariere în sensul Strategiei 2021-2027) să rămână în familie, în mediul rural, să nu aspire spre independență socială sau financiară.

Tot astfel, tinerii și adulții care au rămas fără sprijinul familiei sunt cazați în centre rezidențiale (situate în mediul urban sau rural) care nu oferă servicii de abilitare, reabilitare sau formare profesională, fiind astfel captivi într-un sistem care nu încurajează învățarea deprinderilor independente.

Statistici

Conform Buletinului statistic din 31 decembrie 2021 al ANPDPDCA, în România sunt 865.573 persoane cu dizabilități. În același timp, în țară numărul Instituțiilor publice de asistență socială pentru persoane adulte cu dizabilități, aflate în administrarea statului, care oferă servicii de consiliere, orientare și inserție socio-profesională este distribuit astfel:

- 3 centre respiro
- 2 centre de criză
- 1 centru cu profil ocupațional
- 2 centre cu servicii la domiciliu
- 2 centre de consiliere psihosocială/orientare profesională
- 24 centre de zi.

Graficul care indică ponderea persoanelor adulte cu dizabilități din instituțiile publice de asistență socială, rezidențiale și nerezidențiale, arată că în țară cca 100 de persoane beneficiază de serviciile unui centru de pregătire pentru viață independentă.

- Centre rezidențiale cu peste 50 de beneficiari – 41,73%
- Centre rezidențiale sub 50 de beneficiari – 41,65%
- Locuințe protejate – 5,21%
- Centre respiro – 0,07%
- Centre de criză – 0,10 %
- Centre rezidențiale în regim de zi – 10,67%

Proiect derulat de

Tot buletinul statistic realizat de ANPDPD indică faptul că, în județul Iași sunt înregistrate un număr total de 30.389 persoane, adulți și copii, cu dizabilități.

Pe de altă parte, raportul statistic transmis de DGASPC Iași în decembrie 2021 arată că dintre persoanele cu dizabilități cca 3% sunt încadrate în muncă (în jur de 1000 persoane), aceste date indicând un procent îngrijorător de mic, raportat la procentul de integrare în muncă de doar 7,5% pe țară, un procent oricum foarte mic în comparație cu alte țări din Uniunea Europeană. La nivel internațional există modele de bună practică în rândul țărilor care au înregistrat o creștere semnificativă în privința integrării socio-profesionale, ajungând la un procent de 50-55%, cum sunt Spania, Danemarca, Anglia sau Germania.

Conform aceluiași raport transmis de DGASPC Iași, dacă luăm în considerare faptul că cca 33% (cca 10000) dintre aceste persoanele adulte cu dizabilități din județul Iași beneficiază de pensie la limită de vârstă, iar un procent de 17% sunt încadrate la pensie de incapacitate pe piața muncii și scădem procentul de 3% al persoanelor încadrate în muncă, rezultă un procent considerabil de cca 47% care sugerează că aceste persoane adulte nu sunt înregistrate în niciuna din aceste categorii, prin urmare nu lucrează și nu beneficiază de una din cele două pensii menționate anterior.

Analizând datele statistice, cu ușurință putem observa că oportunitățile de angajare, măsurile de sprijin pentru inserție socio-profesională precum și a serviciile suport sunt alarmant de scăzute în mediul rural, la sate rata sărăciei fiind crescută, iar persoanele care locuiesc aici sunt lipsite de măsurile de sprijin de care au nevoie.

În majoritatea țărilor Uniunii Europene, rata persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excludere socială este mai mare pentru copii decât pentru populația totală. În 2019, 22,2% (aproape 18 milioane) de copii trăiau în gospodării cu risc de sărăcie sau excludere socială, față de 20,9% (aproximativ 91 milioane) pentru populația totală. În acest context, accesul copiilor la educație și servicii sociale adecvate devin prioritare în vederea creșterii gradului de incluziune socială, egalitate de șanse și echitate.

Sprijinirea copiilor de la o vârstă fragedă și de-a lungul copilăriei lor până la vârsta adultă când dobândesc abilitățile necesare unei vieți autonome sunt de o importanță capitală în vederea construirii unei economii a cunoașterii durabile, competitive, egale și favorabile.

Strategie UE privind drepturile copilului și Garanția Europeană a copilului sunt două inițiative ample de consultare a cetățenilor, inclusiv a copiilor, rezultatele înregistrate luând forma a două documente aprobate la data de 24 martie 2021 care reliefează serviciile de calitate, servicii-cheie, pentru a preveni și combate excluderea socială:

- educația și îngrijirea copiilor preșcolari
- educația (inclusiv activitățile școlare)
- asistența medicală
- nutriția
- locuințele

La nivelul UE s-a convenit asupra unui indicator compus "cu risc de sărăcie sau excludere socială" făcând referire la provocările multiple cu care se confruntă persoanele cu venituri mici, care întâmpină dificultăți în accesarea bunurilor și serviciilor sau a pieței muncii. Acest Indicator măsoară:

- numărul de persoane care au un venit disponibil mai mic decât pragul de risc de sărăcie

Proiect derulat de

- lipsa bunurilor de bază necesare pentru a garanta un nivel de trai adecvat într-o anumită societate
- intensitate a muncii foarte scăzută

Copiii deveniți adulți care locuiesc în astfel de gospodării, care au și un grad de dizabilitate, sunt deosebit de predispuși la excluziune socială și limitarea posibilităților de dezvoltare prin acces la servicii sociale. Statisticile prezentate anterior în urma analizei din județul Iași arată că ponderea persoanelor care nu au acces la facilități și servicii, adulți care nu lucrează, nu au pensie de incapacitate pe piața muncii sau la limită de vârstă, provin preponderent din mediul rural, în aceste medii inclusiv accesul la informații și la înțelegerea acestora fiind deficitar.

Există o corelație puternică între excluziunea socială și lipsa accesului la serviciile-cheie. Persoanele care trăiesc în sărăcie sau care se confruntă cu dezavantaje speciale sunt predispuse să se confrunte cu bariere în accesarea serviciilor, care sunt esențiale pentru bunăstarea lor și dezvoltarea abilităților sociale, cognitive și emoționale. Deși astfel de servicii sunt în vigoare în toate statele membre ale Uniunii Europene, dovezile arată că accesul este inegal.

Argumentare

Integrarea socială a unei persoane cu dizabilități este direct proporțională cu implicarea familiei, educația incluzivă, asistența psihopedagogică, respectarea legislației, dezvoltarea aptitudinilor personale, dar mai ales cu serviciile sociale corespunzătoare, servicii ce necesită o abordare dinamică și sunt adaptate constant la nevoile concrete ale persoanelor cu dizabilități și la contextul social.

Integrarea socială presupune și integrarea pe piața muncii, iar odată ajunse la vârsta maturității, persoanele cu dizabilități se află în fața celui mai important examen al vieții: fie se integrează în societate prin găsirea unui loc de muncă, fie se retrag în familie rămânând în grija acesteia și solicită o evaluare în urma căreia pot primi o indemnizație pentru invaliditate pe piața muncii.

Prevenirea și combaterea excluziunii sociale sunt esențiale pentru progresul social și dezvoltarea durabilă. Excluziunea socială are efecte dăunătoare asupra oportunităților prezente și viitoare ale persoanelor cu dizabilități și asupra capacității acestora de a contribui la societatea de astăzi și de mâine. Atunci când copiii cu dizabilități devin adulți sunt mai predispuși să fie șomeri (pe termen lung) și să se confrunte cu sărăcia, din cauza oportunităților și a câștigurilor reduse de locuri de muncă.

Accesul limitat la educație și sănătatea precară au, de asemenea, un impact economic și pe piața forței de muncă deoarece împiedică creșterea ocupării și conduc la o calitate inferioară pe piața forței de muncă.

În acest context, **Centrul rezidențial pentru adulți cu dizabilități din comunitate**, reprezintă o alternativă de sprijin pentru viață independentă, integrare în comunitate și prevenirea instituționalizării acestor persoane atunci când ajung la vârsta maturității și necesită sprijin oferit de specialiști pentru integrarea socio-profesională, fiind în același timp și o soluție pentru momentul în care familia nu le va mai putea oferi sprijinul/ când membri familiei vor deceda, având ca scop principal tranziția către viața în comunitate. Dizabilitatea acompaniată de lipsa educației, a frecventării cursurilor de formare adaptate persoanelor cu dizabilități, a experienței profesionale și a încercărilor de a accesa un loc de

Proiect derulat de

muncă (proces profund discriminatoriu) reprezintă o consecință a izolării din viața socială a acestei categorii de persoane.

Centrele rezidențiale pentru adulți cu dizabilități din comunitate îmbunătățesc tranziția de la persoană asistată/izolată în familie la persoană independentă integrată pe piața muncii și în comunitate. Rolul lor principal este de a ajuta tinerii și persoanele adulte cu dizabilități să se integreze pe piața muncii, să devină persoane active și contribuatoare prin creșterea calității acestora, facilitarea accesului la piața forței de muncă.

Modul de organizare a activităților din centru, gradul de implicare a beneficiarilor în activități propuse (de socializare, de cunoaștere vocațională, de educație financiară, de identificare a unui loc de muncă, de aplicare la un job) conduc la creșterea gradului de independență în vederea angajării și accesării unei locuințe (sociale/ANL/prima casă), cu scopul evitării izolării sociale, clasificării ca persoane inapte de muncă prin pierderea abilităților și a autonomiei și a instituționalizării ca etapă finală atunci când familia nu va mai avea resurse fizice sau financiare de a-l susține.

Existența unui astfel de centru este esențială pentru beneficiari în condițiile în care accesul la o locuință socială sau convenabilă este un proces greoi, birocratic și de lungă durată (termenul de așteptare pentru obținerea unei locuințe sociale sau convenabile în Iași, depășind de multe ori 10 ani).

Prin implementarea unor servicii rezidențiale care să aibă ca scop principal integrarea socială și pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități, se poate oferi beneficiarilor oportunitatea de a avea resursele și timpul necesar în vederea abilitării, reabilitării și formării înspre o viață independentă din punct de vedere social și financiar. Astfel, beneficiarii din familiile cu venituri prea mici sau fără familie și deja în grija statului prin autoritățile sale, pot avea șansa la o integrare reală în comunitate.

Acțiuni ale ANCAAR Iași care contribuie la incluziunea persoanelor adulte cu dizabilități

Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR), filiala Iași este furnizor privat de servicii sociale, acreditat ca furnizor autorizat să acorde servicii sociale și licențiat ca furnizor de servicii sociale „Servicii de asistență și suport pentru persoanele adulte cu dizabilități” cod serviciu social 8899 SC-D-I.

Scopul serviciului social de zi „Servicii de asistență și suport pentru persoanele adulte cu dizabilități” este de a oferi sprijin persoanelor adulte cu dizabilități diagnosticate cu tulburări din spectru autist (TSA) și cu tulburări de sănătate mintală asociate și membrilor familiei/reprezentanților lor legali, prin realizarea de activități care să răspundă nevoilor specifice individuale ale acestora în vederea depășirii situațiilor de dificultate, menținerea în comunitate și prevenirea instituționalizării. În atingerea scopului serviciului social de zi, beneficiarii vor avea acces la:

Pentru membrii familiilor/reprezentanților legali ai adulților cu TSA și tulburări de sănătate mintală asociate:

- Informare și consiliere socială
- Consiliere psihologică

Proiect derulat de

Pentru persoanelor adulte cu dizabilități diagnosticate cu tulburări din spectru autist (TSA) și cu tulburări de sănătate mintală:

- Facilitarea independenței beneficiarului (ameliorarea calității vieții și funcționării sociale prin intervenții specifice dezvoltării comportamentelor adecvate situațiilor sociale de viață independentă)
- Suport individual/Grup de suport (intervenții comportamentale specifice autismului - psihoterapie cognitiv-comportamentală, terapie ocupațională, ateliere de lucru de grup, etc.)

Acțiunile ANCAAR, filiala Iași sunt orientate spre identificarea nevoilor persoanelor din grupuri vulnerabile, oferirea alternativelor și intervenție unitară la toate nivelurile astfel încât, pe termen lung, să contribuim la dezvoltarea unei societăți incluzive.

- În anul 2003 a fost înființată Asociația Națională a copiilor și adulților cu autism din România, filiala Iași, asociației de părinți, care are ca beneficiari copii, tineri și adulți cu autism.
- În anul 2010, a fost prezentată, în Parlamentul European, petiția privind drepturile persoanelor cu dizabilități din România. În urma acesteia, Parlamentul European a înaintat autorităților române o scrisoare prin care li se cerea întreprinderea de acțiuni pentru îmbunătățirea vieții persoanelor cu dizabilități din țara noastră.
- În anii 2013 și 2016, ANCAAR, filiala Iași, în calitate de membră a Federației pentru Drepturi și Resurse pentru Persoanele cu Tulburări din Spectrul Autism, a contribuit activ la realizarea modificărilor Ordinului de încadrare în Handicap, în sensul de a recunoaște tulburarea de spectru autist și după împlinirea, de către copil, a vârstei de 18 ani și la apariția normelor la Legea 151/2010 privind serviciile specializate de sănătate, educație și sociale adresate copiilor și adulților cu tulburări din spectrul autist și al tulburărilor asociate, publicate, precum și la Organizarea de campanii de conștientizare a autismului, marcând în fiecare an, în luna aprilie, Ziua internațională de conștientizare a autismului.
- Alături de partenerii din Rețeaua RO-TSA, ANCAAR, filial Iași, continuă demersurile de lobby și advocacy, în special pentru decontarea terapierilor persoanele cu autism.

Prin intermediul proiectelor, acțiunilor și campaniilor derulate, ANCAAR, filiala Iași a dobândit o cunoaștere aprofundată a nevoilor și realităților existente în comunitățile rurale din Regiunea de Nord-est, fiind un promotor al dezvoltării sustenabile prin creșterea capacității comunităților locale de a răspunde nevoilor grupurilor țintă vulnerabile- persoane cu autism și membrii familiilor acestora.

Viziunea noastră

Viziunea noastră și în primul rând a beneficiarilor este crearea unui centru rezidențial care să aibă ca scop principal formarea tinerilor și adulților cu dizabilități în scopul pregătirii și oferirii oportunităților necesare pentru obținerea gradelor de autosuficiență și independență necesare pentru integrarea completă în societate.

Copiii și tinerii cu dizabilități sunt excluși din sistemul educațional românesc și nu reușesc la finalul anilor de studiu, să dobândească pregătirea necesară înspre o viață independentă. La finalizarea anilor de studiu, tinerii sunt forțați să rămână dependenți de familie și nu sunt încurajați prin programe și servicii cu impact real înspre a dobândi o viață independentă.

Proiect derulat de

Centrele rezidențiale pentru persoanele adulte cu dizabilități din comunitate îmbunătățesc tranziția de la persoană asistată/izolată în familie la persoană independentă integrată pe piața muncii și în comunitate. Rolul principal al acestor Centre rezidențiale este acela de a ajuta persoanele adulte cu dizabilități aflate în familii să se integreze pe piața muncii, să devină persoane active și contribuatoare prin creșterea calității acestora, facilitarea accesului la piața forței de muncă.

Centrele rezidențiale pentru persoanele adulte cu dizabilități din comunitate este destinat tinerilor și adulților cu dizabilități care au păstrat, chiar și parțial, capacitatea de muncă sau aceasta poate fi recuperată prin terapii. Consilierea și orientarea vocațională contribuie la identificarea unei profesii în raport cu particularitățile psiho-intelectuale, aptitudinile, cerințele educaționale, ofertele de școlarizare și formare, dar mai ales de posibilitățile de pe piața muncii și opțiunea personală. În acest sens, elaborarea unei strategii împreună cu persoana în cauză ar putea dezvolta strategii de coping pe care să le valorifice ulterior independent.

Beneficiarii serviciilor centrului sunt tineri și adulți **din mediul rural, provenind din familii cu venituri mici care nu își pot permite să susțină formarea profesională a persoanei cu dizabilități, în condițiile în care în comunitățile de unde provin nu există centre sau servicii de pregătire pentru integrarea în muncă potrivit abilităților. Totodată, de aceste servicii vor beneficia tinerii/adulții cu dizabilități care și-au pierdut familia, domiciliu fie în mediul rural fie în mediul urban sau rezidenți ai altor tipuri de centre rezidențiale sau locuințe protejate care nu includ servicii de pregătire profesională sau servicii de recuperare a capacității de muncă.**

Centrul trebuie să aibă un design atractiv, stimulator și confortabil, cu o curte care să ofere posibilitatea realizării unei sere de legume și zarzavat, a unei grădini cu flori și o micro-fermă cu animale unde tinerii/adulții cu dizabilități să realizeze programe ce conduc la creșterea gradului de independență. Spațiul exterior oferă posibilitatea de autogospodărire și de dezvoltare de abilități necesare administrării propriei locuințe în viitor.

Serviciile oferite în cadrul Centrului vizează în principal: terapia ocupațională, dezvoltarea deprinderilor de autoîngrijire/autogospodărire și dezvoltare abilități de viață independentă, consiliere socială, psihologică, vocațională și juridică. Scopul acestora este de a crea un sentiment de utilitate în rândul persoanelor adulte cu dizabilități, de a crește stima de sine și autodeterminarea; de a facilita învățarea și exersarea deprinderilor de viață independentă-gospodărire, gestionarea banilor, folosirea mijloacelor de transport în comun- și a deprinderilor de muncă; de a oferi informare, îndrumare și acompaniere cu privire la drepuri, servicii și oportunități de accesare cursuri de formare profesională/locuri de muncă.

Asigurarea unor măsuri de sprijin prin servicii-cheie și consiliere vocațională contribuie la valorificarea potențialului, la creșterea stabilității pe piața muncii întrucât persoana poate identifica o profesie relevantă pentru a desfășura o activitate profesională productivă, dezvoltându-și astfel un sentiment de utilitate la locul de muncă, o stimă de sine crescută și armonizarea cu sine.

Proiect Centru rezidențial pentru adulți cu dizabilități din comunitate

Scop: creșterea calității vieții tinerilor și adulților cu dizabilități, pentru care familia nu mai poate oferi sprijin sau care și-au pierdut familia și pentru care comunitatea nu oferă servicii necesare incluziunii pe piața muncii

Proiect derulat de

Capacitate:

-10 tineri/ adulți în sistem Centru rezidențial - pentru care familia nu poate oferi sprijin, proveniți din mediul rural;

- 10 tineri și adulți cu domiciliul la sat/oraș sau integrați în centre rezidențiale, care și-au pierdut familia sau au fost abandonați și nu au acces la servicii de formare profesională și incluziune pe piața muncii;

-4 locuri în sistem regim urgență

Clădire/imobil: 2 etaje, o suprafață utilă de cca.700 mp și o curte exterioară de cca.1000-2000 mp

La etaj 2- 12 dormitoare – cu baie proprie, 2 paturi în cameră, 1 cameră supraveghetor

La etaj 1- 1 cabinet terapie individuală, 1 sală kinetoterapie și terapie senzorială, 1 cabinet consiliere, 1 sală de terapie de grup, 1 baie beneficiari, 1 baie personal, 1 vestiar

La parter - 1 bucătărie, 1 sală de mese, 1 baie beneficiari, 1 baie personal, 1 sală activități grup părinți, 1 baie părinți, 1 spațiu depozitare alimente, 1 spălătorie, 1 cabinet medical; 1 spațiu birouri administrative

Curtea să ofere posibilitatea realizării unei sere de legume și zarzavat, a unei grădini cu flori și o micro-fermă cu animale.

Acces: stație de microbuz/tren/dotarea centrului cu un microbuz pentru beneficiarii în regim de tranzit

Servicii: terapie ocupațională, dezvoltarea deprinderilor de autoîngrijire/autogospodărire și dezvoltare abilități de viață independentă, consiliere psihologică, consiliere socială și vocațională

Echipa de implementare: șef de centru, 1 psiholog, 1 consilier vocațional, 1 expert dezvoltare abilități de viață, 1 psihopedagog, 1 asistent social, 1 kinetoterapeut, 1 terapeut ocupațional, 1 asistent medical, 2 infirmiere, 1 administrator, 1 magazioner, 1 bucătar, 2 femei de serviciu, 1 muncitor calificat

Apel la acțiune

88% din tinerii cu vârste cuprinse între 16 și 34 de ani și 94 % dintre persoanele cu vârste cuprinse între 50-64 de ani sunt inactivi economic. De asemenea, 90% dintre persoanele cu limitări severe din rural și 90 % dintre cele cu limitări severe care nu au absolvit învățământul primar sunt inactive.(Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027, p.19).

Integrarea și participarea nemijlocită, efectivă, în societate a persoanelor cu dizabilități se realizează prin identificarea și eliminarea obstacolelor dar și adoptarea unor măsuri cu aplicabilitate efectivă pentru ca oportunitatea exercitării depline a drepturilor fundamentale să existe. Integrarea se realizează prin eforturile depuse de către autorități, în colaborare cu organizații nonguvernamentale în scopul schimbării concepției publicului larg care poate duce la stigmatizare sau excludere.

Cu cât o societate este mai neinclusivă, prea puțin sau deloc accesibilizată și netolerantă, cu atât gradul de dizabilitate este mai mare întrucât dizabilitate reprezintă „un dezavantaj social, rezultat dintr-o deficiență sau incapacitate, care limitează sau împiedică îndeplinirea unui rol într-un context social, cultural, în funcție de vârsta, sexul sau profesia persoanei respective” (Gherguț A.) Astfel,. O persoană se naște cu o deficiență sau o dobândește, însă dizabilitatea este definită în raport cu mediul în care trăiește.

Un mediu adaptat corespunzător la particularitățile unei persoane cu dizabilități îi poate crea acesteia contextul pentru a-și dezvolta autonomia și independența, oferindu-i o calitate a vieții corespunzătoare. "Aproape orice loc de muncă poate fi ocupat de o persoană cu dizabilități; dacă Proiect derulat de

mediul este potrivit, cele mai multe persoane cu dizabilități pot fi productive.” Raportul Mondial privind Dizabilitatea. Geneva 2011: OMS

Identificarea și remunerarea unei activități desfășurate în funcție de abilitățile fiecărei persoane în parte duce la autonomie, la creșterea stimei de sine, la bunăstare și la un risc mult scăzut de dependență de beneficii sociale, deci la reducerea costurilor privind beneficiile de protecție socială.

Dezvoltarea și creșterea gradului de inserție nu presupune eforturi doar din partea societății civile, ci și schimbarea atitudinii persoanei cu dizabilități, construirea unei noi mentalități și a unei culturi în care persoana cu deficiență să nu mai fie privită din punct de vedere medical, ci ca o persoană activă, capabilă și competitivă din punct de vedere profesional.

Creșterea gradului de inserție pe piața muncii debutează, cum este și firesc, cu armonizarea strategiilor și a politicilor din acest domeniu la nivelul celor internaționale. Acest demers presupune o abordare integrativă la care să participe specialiști care lucrează cu persoane cu diferite dizabilități, astfel încât să poată elabora politicile, metodologiile și instrumentele necesare integrării profesionale. Incluziunea socio-profesională a persoanelor cu dizabilități a devenit o prioritate și se referă la schimbarea atitudinilor și practicilor din partea societății civile, instituțiilor și organizațiilor, astfel încât toate persoanele, inclusiv cele cu dizabilități, să poată contribui și participa în mod egal la viața și cultura comunității din care fac parte.

În concret, apelul la acțiune se adresează decidenților, autorități publice locale, centrale și organizații nonguvernamentale de a crea prin parteneriat public-privat, un serviciu social-ocupational în scopul integrării socio-profesionale a persoanelor adulte cu dizabilități. Pornind de la nivel local sau județean și până la nivel național, aceste servicii pot face o tranziție mai ușoară a fiecărei persoane de la statutul de persoană dependentă de familie și servicii, la cel de persoană independentă, parte egală și activă în societate.

Centrele rezidențiale pentru persoanele adulte cu dizabilități din comunitate va asigura suport rezidențial, acces continuu la serviciile și terapiile necesare, sprijin, îndrumare/acompaniere în identificarea unei oportunități de formare/a unui loc de muncă, precum și sprijin/acompaniere la locul de muncă.

Proiect derulat de

Bibliografie

1. Asociația Alternativa România, (2003). *Posibilitățile de integrare socio-profesională a tinerilor cu dizabilități din România*, Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap.
2. Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții *Buletin statistic din 31 decembrie 2021*,
3. Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții, *Raport de diagnoză complexă a situației instituțiilor rezidențiale publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități*, oct.2021
4. Botoșineanu, F. *Reprezentarea socială a persoanei cu dizabilități în România*, Iași.
5. Comisia Europeană *Garanția pentru copii*,
6. Gherhuț, A. (2007). *Sinteze de psihopedagogie specială*, Ediția a II-a, Polirom, Iași.
7. Gherhuț, A. (2001). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată*, Ediția a II-a, Polirom, Iași.
8. Legea 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap. Monitorul Oficial al României, nr. 1006 din 18.12.2006.
9. Nechita, M. (2010). *Integrarea profesională a persoanelor cu dizabilități*, Editura Universității de Nord, Baia Mare.
10. Rusu, D. O. (2011). *Suport de curs – Integrarea socială a persoanelor cu dizabilități*.
11. Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027
12. Strategia Uniunii Europene privind drepturile copilului, 24 martie 2021
13. Vrașmaș, E. *Educația copiilor cu Cerințe Educative Speciale. Curs pentru Învățământul la distanță*

Proiect derulat de